

בית הכנסת תלמידי ישיבת פוניבז' (צעירים)

רח' האדמו"ר מצאנז 10

בני ברק

שיעור ממורנו הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א

ש"ק פ' בחוקותי תשע"ח

עניני בשר בחלב בשבועות

מנהגי אכילת חלב בשבועות לפי המ"ב

כ' הרמ"א (סי' תצ"ד ס"ג) נוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות, ונראה לי הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר, והסביר המ"ב (סק"ד) כשם שבפסח עושין זכר לקרבן, כן אנו צריכים לעשות בשבועות זכר לשתי הלחם שהיו מביאין, ועל כן אוכלים מאכלי חלב ואח"כ מאכל בשר, וצריכים להביא עמהם שתי לחמים, דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשתי הלחם.

עוד הוסיף המ"ב (סקט"ו) בשם המ"א, שנהגו לאפות לחם אחד עם חמאה, ואז בודאי צריך להביא לחם אחר לאכול עם בשר, ויזהר להסיק התנור יפה בין לחם ללחם.

עוד הוסיף המ"ב (סקט"ז) שיכול לאכול חלבי ואח"כ בשרי באותה סעודה, וא"צ להפסיק בברהמ"ז אם אינו אוכל גבינה קשה, אלא יקנח פיו יפה וידיח כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' פ"ט ס"ב).

האם מותר לאכול חלבי לבד בליל יו"ט ראשון או שמא חייב לאכול גם בשר משום שמחת יו"ט

הרבה נוהגים לאכול חלבי בסעודת הלילה, ויש שגם אוכלים בשרי כדי לקיים מצות שמחה ביו"ט באכילת בשר, אבל אלו שאינם אוכלים בשרי כלל בליל יו"ט, מקילין משום שיש מחלוקת גדולה אם מצות שמחה נוהגת גם בליל יו"ט ראשון. השעה"צ בהל' חוה"מ (סי' תקמ"ו סקט"ו) הביא שהחמד משה הוכיח מהסוגי' בפסחים (ע"א). שמצות שמחה אינה נוהגת בלילה הראשון של יו"ט, והשאג"א (סי' ס"ח - וכ"כ גם בטו"א במגילה ז': ד"ה סעודת) נקט שהחייב הוא מדרבנן, ואילו השע"ת (סי' תקכ"ט סק"ב) כ' שמשמעות המ"א (סי' תקמ"ו סק"ד) היא שגם בלילה יש מ"ע מדאורייתא של שמחה, וכן נקטו בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תכ"ג) ומרן הגר"ח הלוי זצ"ל (הובא בעמק ברכה עמוד קי"ט) והחזו"א (או"ח סי' קכ"ד לדף ע"א).

הדרכי תשובה (יו"ד סי' פ"ט סק"ט) תמה על הנוהגים לאכול רק חלבי בסעודת היום, משום שהם מבטלים מצות שמחת יו"ט בבשר, והוסיף דגם אינו נכון לאכול חלבי בסעודת הלילה משום שיטת המ"א הנ"ל, ולכן הסיק שנכון יותר המנהג שקיבל מרבתינו, לאכול מאכלי חלב בלי פת אחרי קידוש בבוקר, ואחרי שבירכו ברכה אחרונה, ממתנינים בערך שעה ואוכלים סעודת היום בבשר ויין. אמנם יש לציין שהרבה גדולי אשכנז אכלו רק חלבי בסעודת ליל יו"ט, וכן נהג מרן הקה"י זצ"ל (ארחות רבינו ח"ב עמוד צ"ח) ועוד גדולים.

מי שנוהג לאכול סעודת בשר בליל שבועות, ורוצה להחליף מנהגו לאכול סעודה חלבי בלילה, יתכן שצריך לעשות התרת נדרים, דהרי עד עכשיו אכל בשרי כדי לחוש להני פוסקים שיש חיוב שמחה בבשר בליל יו"ט, ואולי יכול לסמוך על המסירת מודעה של ערב ר"ה אם רק נהג כן ולא אמר בפירוש שינהג כן.

אכילת בשר אחרי גבינה וחלב

והנה זה ברור שכל אחד ינהג כמנהג אבותיו, ומ"מ מי שאוכל חלבי ואח"כ בשרי באותה סעודה (כמבואר במ"ב הנ"ל), צריך ליזהר בענין ההמתנה בין חלב לבשר, הגם שמשמעות המ"ב היא שא"צ להמתין

ביניהם כלל, מדלא הזכיר פרט זה כלל. יש לציין שהאג"מ (או"ח סי' ק"ס) הביא שהמנהג הוא שלא לאכול חלבי ובשרי באותה סעודה בשבועות, דיש לחוש שמא ישכחו ויאכלו הבשר תחילה, והביא שמבואר בפוסקים דמשום חשש איסור זה, לא רצו להנהיג לאכלם בסעודה אחת בשבועות.

כ' בשו"ע (סי' פ"ט ס"ב) אכל גבינה מותר לאכול אחריו בשר מיד, ובלבד שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם, ואם הוא בלילה שאינו יכול לעיין אותם היטב, צריך לרחצם, וצריך לקנח פיו ולהדיחו, אבל אם בא לאכול בשר עוף אחר גבינה אינו צריך לא קינוח ולא הדחה.

בשו"ע וברמ"א לא הזכירו כלל שצריך להמתין בין אכילת גבינה לבשר, וכן משמעות הסוגי בחולין (ק"ה.), אבל הבי"י (או"ח סי' קע"ג ד"ה ויש מחמירין) הביא שהזוה"ק בפי' משפטים כ' שלא יאכלם באותה שעה או באותה סעודה, ונחלקו הפוסקים אם חומרת המתנת זמן היא רק בין גבינה לבשר בהמה או גם לבשר עוף, ואם החומרא רק באותה סעודה או גם כשאוכל הבשר בסעודה אחרת. הלבוש (יו"ד סי' פ"ט ס"ב ואו"ח סי' קע"ג) הביא דברי הזוה"ק והחמיר כן, וכ"כ הפר"ח (סי' פ"ט סק"ו) דיש להחמיר להמתין שעה אחת, וגם לברך ברכה אחרונה אחרי אכילת גבינה לפני שאוכל בשר, וכן משמעות היד יהודה (שם פיה"ק סק"ד).

אבל המ"ב בהלי' שבועות (סי' תצ"ד סקט"ז) אינו חושש לחומרת הזוה"ק, מדהתיר לאכול גבינה ואח"כ בשר בסעודה אחת בלי להמתין ביניהם, ובלבד שיקנח וידיח פיו, וכן פסקו המ"א (שם סק"ו) וחכמ"א (כלל מ' ס"ב), ואילו הקצשו"ע (סי' מ"ו ס"א) החמיר שלא לאכלם בסעודה אחת, אבל אם בירך ברכה אחרונה אחרי הגבינה, התיר לאכול בשר מיד. בכל אופן י"א שהמחמירים בזה כ"כ רק כשאוכל בשר בהמה אחרי הגבינה ולא כשאוכל בשר עוף (עי' פמ"ג סי' פ"ט שפ"ד סקט"ז בשם הפר"ח סקט"ו), וכ' דגם הזוה"ק אינו מצריך להמתין בין אכילת גבינה ושתיית חלב לבין אכילת בשר עוף, אלא לכל היותר צריך קינוח והדחת פיו וברכה אחרונה, אבל הבי"י (או"ח סי' קע"ג) כ' שהנוהגים להחמיר כמו הזוה"ק, יחמירו גם בבשר עוף, וכן החמיר הכה"ח (סי' פ"ט סקמ"ה) בשם הזבחי צדק והבן איש חי.

ולכן אם אכל גבינה (שאינה גבינה קשה או גבינה צהובה), או שאר מאכל חלבי שנדבק בין השיניים, ורוצה לאכול בשר בהמה (וכן יש להחמיר בבשר עוף), צריך להקפיד בשלשה דברים: א. אם הוא בלילה, או ביום במקום אפל, צריך ליטול את ידיו, אא"כ המקום מואר ורואה שידי נקיות, ב. צריך קינוח, כגון שילעוס פת וכדומה, ג. צריך לשטוף פיו היטב.

למעשה הרבה פוסקים כ' דאע"פ שאחרי אכילת מאכל חלבי סגי בהדחת פיו וכו', אבל נהגו להמתין חצי שעה, והסביר בשו"ת מהרש"ג (ח"א יו"ד סי' י"ג סק"א) דהיינו לחשוש לשיטת הזוה"ק, ואע"פ ששם כתוב להמתין שעה, אין הכוונה לשעה שלימה אלא המתנת זמן ניכר חשוב של חצי שעה, ובדרכ"ת (סי' פ"ט סק"ט) הביא בשם השל"ה הק' דאפילו כשהמתין חצי שעה ג"כ צריך קינוח והדחה, וכן הורו למעשה מרן הגרשז"א זצ"ל (הליכות שלמה על שבועות פ"ב הערה 49) ומעדני השלחן (סי' פ"ט סק"ה) ומרן בעל שבט הלוי זצ"ל (הובא בקובץ מבית לוי יו"ד עמוד ל"ו), ובשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' קל"ה) הסביר דהחצי שעה הוא פשרה בין הזוה"ק שמצריך להמתין שעה להשו"ע דס"ל דא"צ להמתין בכלל. יש לציין דאחרי שהמתין חצי שעה, נחלקו המנהגים אם עדיין צריך קינוח והדחה.

אמנם נחלקו הדעות אם צריך להמתין חצי שעה אחרי שתיית חלב, דמצד אחד אם שתה חלב לבד א"צ קינוח וא"צ רחיצת ידים אם לא נשפך חלב על ידיו (עי' דרכ"ת סי' פ"ט סק"א בשם הרש"ש בחולין ק"ג.), בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' קל"ה) ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"ב סי' ש"צ) כ' דיש להחמיר להמתין חצי שעה גם אחרי שתיית חלב לבד, אבל אם שתה חלב יחד עם אכילת מזונות, בודאי ראוי להמתין חצי שעה.

לחם שנילושה בחמאה

המ"ב (סי' תצ"ד סקט"ו) הזכיר שנהגו לאפות לחם אחד עם חמאה, אבל יש להוסיף הא דנפסק בשו"ע (יו"ד סי' צ"ז ס"א), שאין היתר לאפות לחם חלבי אא"כ אופה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת (פי

הפמ"ג שם שפ"ד סק"א ויד יהודה סק"ו, דהיינו לצורך סעודה אחת), אבל הרמ"א היקל יותר מהשו"ע, וכי דנוהגין ללוש פת עם חלב בחג השבועות כי זה נחשב כדבר מועט, והסביר הפמ"ג דכל מה שהוא לצורך יום אחד נחשב כדבר מועט, ולפ"ז כ' הפוסקים (דרכ"י סי' צ"ז סקל"ג) שבח"ל, בערב יו"ט אסור ללוש חלות עם חלב לשני ימים של שבועות, דאין זה נחשב כדבר מועט, אא"כ ישנו צורת הפת.

בישול מאכל פרווה בסיר בשרי כדי לאוכלו בסעודה חלבי

יש להסתפק אם מותר לבשל מרק או תבשיל פרווה בסיר בשרי, כשהוא לצורך סעודה חלבית בשבועות (לפעמים יש הרבה אורחים, והסיר הגדול היחיד בבית הוא בשרי). נחלקו השו"ע והרמ"א (יו"ד סי' צ"ה ס"א - ס"ב) בענין נ"ט בר נ"ט, ולהלכה פסק הרמ"א שאם בישל דבר פרווה בסיר בשרי, הרי כל בליעות הבשר נמצאים בקדירה ונחשב כנתבשל שם עם בשר ממש, ובכה"ג אסור לאכול הדגים או הירקות יחד עם מאכל חלבי, אבל לאכלם בסעודה חלבית ולא ביחד עם חלב, גם הרמ"א מיקל ומתיר לאכלם.

הרמ"א (שם) כ' דאם הכלי שנתבשלו או נצלו בו היה פגום, שלא היה בן יומו, נוהגין היתר לכתחילה לאכלם עם המין השני. לפ"ז אם בשלו ירקות בכלי בשרי שאינו בן יומו מותר לכתחילה לאכלן עם חלב, אבל החכמ"א (כלל מ"ח ס"ב) פסק דלכתחילה אסור לעשות כן משום שנותן טעם לפגם אסור לכתחילה (ודלא כשיטת הגר"א בסי' צ"ה סק"י שמיקל בזה), ולפ"ז כ' דאם מים כבר נתבשלו בכלי בשרי שאינו בן יומו מותר להשתמש בהם לקפה חלבי.

לפ"ז אסור לכתחילה לבשל מרק או תבשיל פרווה בסיר בשרי שאינו בן יומו, אם כוונתו לאכלם יחד עם גבינה או תבשיל חלבי, ומ"מ בדיעבד אם כבר בישלם בסיר בשרי שאינו בן יומו, מותר לאכלם יחד עם גבינה או תבשיל חלבי.

מהו הגדר של בן יומו ואינו בן יומו

בגדר בן יומו, כ' הפת"ש (סי' צ"ד סק"ב) בשם החוות יאיר, שהוא כ"ד שעות מהזמן שהוציאו החלב או הבשר מהקדירה, אבל אם אחרי הבישול נשאר התבשיל בקדירה, אע"פ שכבר הורידוהו מהאש, כל זמן שחומו יותר מפושרין שהוא כחמימות הרוק, עדיין נקרא כלי ראשון לגבי האי דינא של מעלי"ע.

אפיית חלות בתנור בשרי כשכוונתו לאכלם בליל שבועות בסעודה חלבי

הרוצה לאפות חלות בתנור בשרי כדי לאוכלם בסעודה חלבית, כגון לסעודה חלבית בליל שבועות, או לסעודה שלישית בימות הקיץ, או למלוה מלכה משך כל השנה, יש להמתין כ"ד שעות אחרי שהשתמש בתנור, ואז יחממו עד שיגיע לדרגת חום הגבוהה ביותר, וישאירנו בחום זה למשך עשרים דקות כדי להכשירו, ואז יכול לאפות שם חלות בכדי לאוכלם עם בשר, ואע"פ שאסור לבשל פרווה בכלי בשרי שאינו ב"י כשכוונתו לאכלו עם חלב כמבואר בחכמ"א (כלל מ"ח ס"ב), שאני הכא שהכשיר התנור (ע"י בדרכי הלכה על כשרות הבית פ"ו ס"ז, ועייש דבעל הדברי יציב זצ"ל החמיר גם בזה), ולעת הצורך כגון בערב שבת או כשיש אורחים חשובים, כ' בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' כ') דיש להקל להכשירו גם תוך מעלי"ע אם ינקה התנור היטב, ואע"פ דלכתחילה אין מגעילין רק כלי שאינו ב"י, ואפילו אם בלע התירא כמבואר בשו"ע בהל' פסח (סי' תנ"ב ס"ב), כאן שהוא חומרא בעלמא יש להקל.

אפה חלות בתנור בשרי שהוא בן יומו

אם טעה ואפה חלות בתנור בשרי שהוא בן יומו, אסור לאכול החלות יחד עם תבשיל חלבי, אבל מותר לאכלן לפניו או לאחריו, משום שהחלות הן רק בחזקת בשרי, אבל אינן בשריים ממש.

אפיית עוגת גבינה בתנור פרווה

אם אופה עוגת גבינה בתנור פרווה, אחרי גמר האפייה ימתין מעלי"ע, ואז יכשירנה באופן הנ"ל כדי שיוכל להמשיך לאפות בו חלות שהן פרווה.

דיני שבועות שחל ביום ראשון (א)

ניתוח ותרומת דם ובדיקת דם בערב שבת כשהג שבועות חל ביום ראשון

כ' הרמ"א בהל' פסח (סי' תס"ח ס"י) נהגו שלא להקזי דם בשום ערב יו"ט ואין לשנות, והסביר המ"ב (סקל"ח) דבערב שבועות יצא שד דשמו טבוח, ואילו לא קבלו ישראל את התורה, הוי טבח להו לבשרייהו ולדמייהו, וגזרו חז"ל על כל ערב יו"ט משום ערב שבועות, ולפ"ז כ' הפוסקים דבמקום שאינו פיקוח נפש (עי' א"ר סי' תצ"ג סק"יט), יש להמנע מלקבוע ניתוחים או התרמת דם לערב יו"ט, וכש"כ בערב שבועות (תורת היולדת פמ"ו ס"ה, ושו"ת ציץ אליעזר ח"יב סי' מ"ו), וי"א שגם אין לעשות בדיקת דם בערב יו"ט (תורת היולדת שם).

כשחל שבועות במוצש"ק, כ' הכה"ח (סי' תס"ח סקצ"ח) ודרכ"ת (יו"ד סי' קט"ז סק"פ) שבשו"ת מהר"י ברונא (סי' ק"י"ח) הביא בשם המהר"ל שאסור להקזי דם כבר בערב שבת, והביא מעשה שהמהר"י נכנס למרחץ בערב שבת, ומיחה בבחורים מלהקזי דם, ולא אשגחו ביה והקזו ונסתכנו, ואמר תיתי להו דעברו אדמו"ר מהר"ל ז"ל.

עירובי חצירות לצורך יום טוב

כ' בשו"ע (סי' תט"ז ס"ה) שביו"ט אין נוהג בו עירובי חצירות, והסביר המ"ב (סקל"א) משום שאין איסור הוצאה ביו"ט, ואמנם השו"ע כ"כ לשיטת הראשונים דס"ל שמותר להוציא מחצר לחצר או מבית לחצר גם דבר שאין בו צורך היום כלל, אבל הרמ"א בהל' יו"ט (סי' תקי"ח ס"א) סתם כדעת המתמירים בזה, ולכן כ' המ"ב (סי' תט"ז סקל"א) שכשמערב עירובי חצירות לשבת, יכלול גם עירובי חצירות לצורך יו"ט משום הוצאת דברים שאינם לצורך היום כלל, והוסיף המ"ב (סי' תקי"ח סק"י) דכשמערב עירובי חצירות לכל שבתות השנה, יכלול גם יו"ט ויאמר "ולכל יום טוב" כדי לחוש לשיטת הרמ"א, וכ"כ גם בשו"ע הרב (שם ס"ד), אמנם מרן החזו"א זצ"ל היה מערב עירובי חצירות לצורך יו"ט לבד (ארחות רבינו ח"יב עמוד ק"א).

והנה כל הנדון הוא רק כשעושה עירובי חצירות בברכה, ולפ"ז כאן בא"י שברוב מקומות יש עירוב, ממילא כל מי שעושה עירוב חצירות פרטי אינו מברך, וא"כ אין שום מניעה מלעשותו בערב יו"ט, דאין בזה חשש של ברכה לבטלה (ועי' כעין זה במ"ב סי' שס"ח סקכ"א). עוד נראה שאם עשה עירובי חצירות לכל שבתות השנה, ולא כלל יו"ט באמירתו (כמבואר במ"ב סי' תט"ז סקל"א, וסי' תקי"ח סק"י, וסי' תקכ"ח סק"א), אין עירובו חל ליו"ט.

הכנת פתילות מיוחדות לליל יו"ט

המשתמש בפתילות להדלקת נרות שבת ויו"ט, כ' המ"ב (סי' תק"א סקל"ד) שלכתחילה טוב ונכון להכין פתילות מיוחדות לצורך הדלקת נרות יו"ט במוצש"ק, כדי לחוש להפוסקים הסוברים שאם ישתמש באותן פתילות שבערו בשבת, נמצא שבת מכין ליו"ט משום שפתילה שדלקה וכבתה נוחה יותר להדלק (אע"פ שהרמ"א שם פסק כדעת המקילין דאין זה נקרא הכנה כמו ביצה שנולדה, משום שגוף הפתילה כבר בעולם), ומ"מ אם לא הכין פתילות חדשות, יראה עכ"פ להדליק הפתילה של שבת מצד השני. יש לציין שבערוה"ש (סוסי' תק"א) מבואר, שבפתילות שלנו אין חילוק בין אם נדלקו קודם ללא נדלקו קודם, ולכן אצלנו פשיטא דמותר להדליק נרות יו"ט באותן פתילות שבערו בשבת, אבל במ"ב לא משמע כן, ולמעשה עינינו רואות בפתילות בזה"ז שהאש נתפס בהם בקלות כשהבהבו אותן לפני כן. לחילופין יכול להבהב הפתילות ויכבן לפני שמדליקן בערב שבת, ואז שבת לא הכין ליו"ט.

זמן הדלקת נר נשמה כשיו"ט חל במוצש"ק

יש נוהגים להדליק נר נשמה לפני יו"ט שאומרים בו יזכור (עי' רמ"א סי' תר"י ס"ד שכתב כן לגבי יוהכ"פ, ובגשר החיים פרק ל"א ס"ב סק"ה) כ' דנוהגין כן גם במועדים שמזכירין הנשמות בתפלת יזכור, ויש להסתפק היאך לנהוג

כשחל יו"ט במוצש"ק, ולכאורה בפשטות עדיף שידליק נר נשמה בערב ש"ק שיבער למשך יומיים עד מוצאי יו"ט, אבל אם לא עשה כן ונזכר בליל יו"ט, יש לדון טובא מה עליו לעשות.

מקום הספק הוא לפמשי"כ הבה"ל (סי' תקי"ד סי' ד"ה נר) בשם שו"ת כתב סופר (או"ח סי' ס"ה) בענין נר של יארצייט ביו"ט, דאם לא הדליקו בערב יו"ט, ידליקנו עכ"פ בחדר שאוכלין בו דמוסיף אורה בחדר, ויותר טוב שידליקנו בבהכנ"ס ויצא מחשש של נר של בטלה (מבואר במ"ב שם סקל"א בענין הדלקת נרות ביו"ט בביהכנ"ס, דלא מיבעי בלילה דיש כאן צורך מצות היום, שאם אין נרות דולקים לא יתאספו שם העם להתפלל, אלא אפילו ביום נמי מותר שהוא כבוד המקום כמו שנאמר "כבדו ה' באורים"), וסיים בשם הכת"ס דבשעת הדחק אפשר יש להתיר בכל גוונ, דהוי כעין נר של מצוה שהוא לכבוד אבותיו, אבל המעיין בשו"ת כת"ס יראה דלמעשה נראה לו יותר שידליקו בביהכנ"ס.

עוד יש להעיר דבזמנינו שיש לנו חשמל, ק' טובא להתיר להדליקו בבית אפילו בחדר שאוכל בו, דאינו מוסיף אורה כשהנר נמצא בתוך הפח שלו, משא"כ נרות יו"ט בפמוט שמוסיפים קצת לשמחת יו"ט. עוד יש להוסיף שהמהרש"ם בדע"ת (סי' תקי"ד סי' ה) הביא בשם שו"ת אמרי א"ש (או"ח סי' מ') שפקפק מאוד בהיתר להדליק נר של יארצייט, וכן מבואר גם בקיצור שו"ע (סי' צ"ח סי' א) שאסר להדליק נר של יארצייט ביו"ט. עוד יש להעיר דאפשר יש לחלק בין נר שמדליקים ביום היארצייט, לנר שמדליקין ביום שמזכירין הנשמות ביו"ט (וע"ע ערוה"ש סוסי' תקי"ד, וע"ע בשו"ת צ"ץ אליעזר ח"ו סי' י), ולכן למעשה מי שלא הדליק נר נשמה בערב שבת ורוצה להדליקו ביו"ט, לא יקל להדליקו בבית אלא דווקא בביהכנ"ס, והגר"ש דבליצקי שליט"א (זה השלחן ח"א סי' תקי"ד) הוסיף שלא ידליק נר הנשמה בחדר צדדי שבביהכנ"ס, אלא דווקא בתוך הביהמ"ד, שם נאמר "כבדו את ה' באורים".

דברים שראוי להכין בערב ש"ק לצורך יו"ט

ישנם הכנות שחייבים לעשותם מערב ש"ק, וישנם הכנות שרק רצוי להכין מערב ש"ק, ומבלי להכנס בפרטי דיניהם ומחלוקת הפוסקים בנידונים אלו, נרשום חלק מהם.

יש לפתוח בקבוקי יין ומיץ ענבים הסגורים בפקקי הברגה ממתכת, וכן ראוי לפתוח הפקקים של בקבוקי שתיה קלה, והפקקים מפלסטיק שבאריזות חלב בקרטון, וכן יפתח מספר שקיות חלב שיצטרך ביו"ט. כמו"כ יכין הנרות הנצרכות להדלקה בליל יו"ט אם הדבר אפשרי.

מי שיש לו צרור מפתחות שיש בו גם מפתחות שהן מוקצה, כגון מפתח הרכב, או כרטיס מגנטי כעין כפתור שבאמצעותו מופעלת הקרוסלה לכניסה למקוה, יוציאם מהצרור משום איסור מוקצה (ע' שו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' כ"ב) והוצאה שלא לצורך, אם הוא נמצא במקום שאין שם עירוב, או שהוא מחמיר ואינו סומך על העירוב (ע' סי' תקי"ח מ"ב סק"ו, וע"ע באג"מ או"ח ח"ה סי' ל"ה שיישב תמיהת הששי"כ פ"י"ט הערה י"ד, וע"ע בשבות יצחק הלי' יו"ט פ"ד אות ג'). נחלקו הפוסקים אם יש איסור מוקצה על מפתחות ביתו כשהוא נמצא בעיר אחרת, ואין לו שום אפשרות להשתמש בהן ביו"ט (ע' מ"ב סי' תקי"ח סקמ"ה ובה"ל שם ד"ה בית, ולכאורה אין ראוי מהתם משום שהבה"ל כ' דיש להחמיר רק במקום איסור דאורייתא ע"ש), ובכל אופן אינם יותר מכלי שמלאכתו להיתר שאסור לטלטלו ללא שום צורך (ע' שו"ע סי' ש"ח ס"ד), ולכן יורידם מהצרור שמשמש ביו"ט למפתחות אחרות.

אם משתמש בפלטה חשמלית ולא בגז לצורך חימום המאכלים ביו"ט, ישאיר נר נשמה (של 48 שעות) דלוקה מערב שבת כדי שיהיה לו אש לצורך הדלקת נרות יו"ט. מותר לכוון שעון שבת בערב שבת שידליק את הכירה החשמלית ביו"ט לזמן קצוב, כדי שיוכל לבשל עליו ביו"ט. אם הכיריים של גז שמבשל עליהם מחוברים לזרם חשמל לצורך המצת החשמלי, ואין אפשרות להדליק את הגז בחצובות באמצעות הבערת אש כל זמן שהוא מחובר לזרם חשמל, צריך לנתק את התקע משקע החשמל לפני שבת. ישנם סוגים שונים של מקררים, חלקם עם פיקוד שבת למהדרין, חלקם עם התקן שבת חיזוני, חלקם מחוברים לשעון שבת, ואין כאן המקום לדון בכל הסוגים, אבל צריך לדאוג שמקרר מופעל ליומיים (ולבני חו"ל לשלשה ימים), ולא ליום אחד כמו בכל שבת.

זמן לבישת בגדי יו"ט כשיו"ט חל במוצש"ק

למה לובשים בגדי יו"ט יותר מכובדים מבגדי שבת

כ' בשו"ע (סי' תקכ"ט ס"א) בגדי יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת, ובטעם הדבר כ' המ"ב (שם סק"יב) בשם המ"א משום דחייב בשמחה וזהו ג"כ בכלל שמחה. בספר יוסף אומץ (ראש הדיינים בפרנקפורט בזמן השלי"ה הק' - אות תשצ"ט) העיר, דאמנם יש חיוב ללבוש בגדים מיוחדים גם לשבת, אבל יש לחלק בין שמחת יו"ט שהיא דאורייתא כדכתיב "ושמחת בחגך", לעונג שבת שאינה אלא מדברי קבלה כדכתיב "וקראת לשבת עונג", והוסיף דאפשר הטעם הוא משום שכל דבר הבא לפרקים חביב על האדם ביותר, שהרי האדם מכבד יותר את רבו או אביו הבא לפרקים, ממה שהוא תדיר אצלו.

זמן לבישת בגדי יו"ט כשיו"ט חל במוצש"ק

והנה כשחל יו"ט במוצש"ק יש להסתפק מתי ילבש את הבגדי יו"ט, דאם יחליף הבגדי שבת כדי ללבוש הבגדי יו"ט בשבת מבעו"י אחרי מנחה, הרי זה **זלזול בכבוד שבת**. אבל לכאורה הדבר תלוי לפי הני תרי טעמי בלבישת בגדים מיוחדים ליו"ט, דאם הסיבה היא כמש"כ ביוסף אומץ, א"כ אפשר אינו כ"כ זלזול בשבת להחליף בגדיו ללבוש בגדים יותר מכובדים לכבוד דבר הבא לפרקים דחביב עליו ביותר, וכמו שהי' מחליף בגדיו לכבוד רבו או אביו, אבל אם הסיבה היא משום שמחת יו"ט, לכאורה הדבר תלוי אם חיוב שמחה בליל יו"ט היא מדאורייתא או מדרבנן, דאמנם חז"ל דרשו דליל יו"ט ראשון נתמעט משמחה, אבל נחלקו האחרונים אם רק נתמעט מאכילת בשר קדשים ואילו שאר מיני שמחה נשארו חיוב מה"ת, או דנתמעט בליל ראשון משמחה לגמרי. השע"ת (סי' תקכ"ט) הביא מחלוקת בזה, דבמ"א בהל' חוה"מ (סי' תקמ"ו סק"ד) מבואר שגם בליל ראשון מצות שמחה היא מדאורייתא, אבל השאגת אריה (סי' ס"ח) ס"ל דבליל ראשון של יו"ט מצות שמחה היא רק מדרבנן, וע' בשעה"צ (סי' תקמ"ו סקט"ו) דמשמע דס"ל כוותי'.

לפי"ז נ"מ טובא בנד"ד, דאם מצות שמחה בליל יו"ט בשאר מיני שמחות היא מדאורייתא, אינו כ"כ זלזול בשבת כשלוש בגדי יו"ט לצורך מצוה דאורייתא של שמחת יו"ט, כיון שהחיוב בשבת הוא רק מדברי קבלה (וקראת לשבת עונג), משא"כ אם החיוב שמחה בליל יו"ט הוא רק מדרבנן (וכן משמעות השעה"צ הנ"ל), א"כ בודאי יש זלזול במה שמחליף בגדיו בשבת לכבוד יו"ט, דהרי בשבת מחוייב ללבוש בגדי שבת מדברי קבלה משום עונג שבת, ואילו בגדי יו"ט בליל יו"ט הם רק כדי לקיים מצוה דרבנן.

עוד יש לדון אם אין בהחלפת בגדיו מבעו"י משום **הכנה משבת ליו"ט**, אא"כ הוא לובש הבגדים מבעו"י גדול בשבת באופן שאינו ניכר שהחלפת הבגדים היא דווקא לכבוד יו"ט, וע' בנן איש חי (שנה ראשונה פי' צו בהל' ערב פסח שחל בשבת סעיף ד') דכשחל ערב פסח בשבת, ילבש בגדי יו"ט אחרי מנחה בשבת. מאידך גיסא במהרי"ל (הל' שבועות) כ' שאם חל שבועות במוצש"ק פורסין הפרוכת של יו"ט לפני הארון הקודש במוצש"ק, וע"ע בכה"ח (סי' תקכ"ט סק"ג) שכתב דאם חל יו"ט במוצש"ק לא ילבש בגדי יו"ט ביום שבת סמוך לחשיכה משום שנראה כמכין משבת ליו"ט, אלא או ילבש מבעו"י ויכוון בהם גם לכבוד שבת, או שלא ילבשם עד שיהיה לילה ודאי. למעשה מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א העיד בשם אביו מרן הקה"י זצ"ל, דיש ללבוש בגדי יו"ט כבר בערב שבת לכבוד שבת, דיש לחוש משום זילותא דשבת (מבקשי תורה על יו"ט עמוד ר"ב).

ולכאורה יש להביא קצת ראיי' לזה מהמ"ב (סי' תצ"ד סק"ט), שכתב בענין המנהג לשטוח עשבים בשבועות בביהכ"ס ובבתים, שאם שבועות חל ביום ראשון, אין לשטחם בשבת כיון שכוונתו לצורך יו"ט, ואין שבת מכין ליו"ט, אלא ישטחם ביו"ט גופא או בערב שבת. הרי מבואר שאין היתר לשטוח עשבים בשעת מנחה בשבת בהיתר של כבוד שבת, כיון שהדבר מוכח דכל מה שעושה הוא רק הכנה ליו"ט, וא"כ ה"ה בלבישת הפראק בשעת מנחה בשבת, ואפשר יש לחלק קצת בין הנידונים.

מותר להלביש הילדים בבגדי יו"ט סמוך לערב, משום שנהנים מהם בשבת עצמה (נטעי גבריאל על

ערב פסח שחל בשבת פלי"ד ס"ו).